

REDACTIA

Arad, Dealul Ferencz-u. Nr. 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
 Pentru un an 20 cor., pe 1/2
 de an 10 cor.; pe 1/4 de an
 5 cor.; pe 1 luna 2 cor.
 Pentru România și
 România pe an:
 40 franci.

Manuscrisurile nu se napoiază

ADMINISTRAȚIA

Arad, Dealul Ferencz-u. Nr. 8

INSERȚIUNILE

de un sfert de gară: prima
 dată 14 bani, a doua dată
 12 bani, a treia dată 8 bani,
 de fiecare publicare.

Atât abonamentele cât și
 inserțiunile sunt a se plăti
 în avans în Arad.

Serisile nefranțuze se
 plătesc în franci.

TRIBUNA POPORULUI

CLUJUL.

(a) Cu groază și cu cutremur vestește Românul numele acesta. Abia impliniseră zeapte sprezece ani, când înainte de asta cu un deceniu, pentru primă dată auzisem lungul șuerat al tinerului, ce se apropia de Cluj, unde mergeam să mă înscriu la universitate și să mă fericesc cu știința ungurească, n'ar mai fi pomană de ea. Nu voiu uita până în mormânt florile ce mă trecură atunci, când conducătorul anunță sosirea la „Kobzsvár“.

Cunoșteam renumele orașului din istoricul anilor 1848 și 1865, precum și din mulțimea proceselor politice și eram intristat și neliniștit, că trebuie să-mi petrec atâția ani prețioși din viață în reședința monstruosului „Kulturgylet“. Eram atunci vre-o 70 de Români la universitate și dintre aceștia numai doi se codiau a umbra societății românești, toți ceilalți erau bravi și munciau, sermanit, unul câte unul, deși era mai mare mila să-i vezi cântându-se și cu serăcia, cu un stipendiu mizerabil de 2 — 300 florenți, și cu greutatea limbii ungurești, în care aveau să și câștige cultura științifică.

Inghităm din greu nedreptatea și o simțim, că la noi acasă să n'avem noi parte a ne instrua în școala românească și în limba mamei noastre. Sentimentul asta, că ni se face nedreptate, ne disgusta și mai mult de învătul limbii ungurești. În astfel de situațiuni eram fericiți apoi, că în țările naționale ne puteam adăosi la „casina“ română, unde aproape toți eram membri și arangeam prelegeri publice și serate literare, precum și la familiile române, cari ne iubiau, ne respectau, ne ajutau și ne călăuzeau pe toate cărările cele bune. Influența bine-făcătoare a familiilor române din Cluj asupra noastră, a tinerilor era cu mult mai însemnată, de cum s'ar putea închipui. De două ori mai multă recunoștință datorim acestor familii decât universității maghiare, în ceea-ce privește cultura noastră socială și calificațiunii de cetățeni adevărați. Inteligența română din Cluj a ferit de înveninare și tămăduire inima și sufletul nostru.

Dar ceea-ce înlesnea inteligenței împlinirea acestei misiuni însemnate, era bună înțelegerea ce atunci domnia în sufletul ei. Spiritul luminat și inima mare a lui Bohățel, Silași și G. Pop, dedeau atunci tonul între Români tineri, bătrâni și tineri. Petrecând într'un mediu social sănătos, tinerimea de atunci era harnică și învătătoare, precum s'a dovedit în lucrarea sa la „Replică“, în aranjarea distinselor concerte în fiecare an, a numeroaselor serate literare, ear cu ocaziunea reprezentării „Nur-tel din Valeni“ în teatrul național maghiar, a fost în stare o mână de oameni să pună la cale o demonstrațiune puternică, împiedecând predarea piesei și bagând în răcori numerosul public maghiar adunat la teatru.

Astăzi sunt în Cluj peste 150 de tineri români și cu toate acestea în nici o privință nu se pot asemăna cu cei de acum zece ani. La „casina“ nu sunt nici 20 de inși înscriși ca membri și în genere nu sunt mai mulți ca 20 aceia, cari au ambițiunea și entuziasmul social-național, ce bine e ca totdeauna să împodobească inima unei tinerimi. Ne vine foarte greu să spunem acestea despre tinerimea, care este floarea și viitorul națiunii noastre... Ce să așteptăm în viața publică dela niște tineri lipsiți de idealism și obișnuiți să trăiască reci într'un cerc restrâns și întunecat?

Nu voim să facem imputări nejuste tinerimii din Cluj. Cine cunoaște stările sociale de acolo, va trebui să spună, că vina și răspunderea pentru „decadența“ semnalată, o poartă câți-va „inteligenti bătrâni“, cari au turburat pacea și au înveninat cu totul viața socială română din acel oraș. Ura și intriga cea mai spurcată, cum nicăiri nu o mai vedem, domnește astăzi între aceia, cari ar fi chemați să fie adăpostul și creșterea socială-națională a tinerimii noastre universitare. De vre-o doi ani încoace un adevărat război civil a izbucnit între cele câteva căpetenii române de acolo și precum era de prevăzut, tinerimea încă trebuia să fie inficiată. Nu este o luptă între 2 partide, în care, deși se consumă putere, totuși binele comun al societății se înaintază, ci la Cluj este lupta elementului instrăinat de interesele neamului românesc, în contra celor ce conduc și apără aceste interese, este lupta nutrită și cu mult meșteșug pusă la cale și ocrotită de străini pentru sugrumarea celor câteva instituțiuni românești, cum este „Casina“, „Fondul școlii de fete“, „Despărțământul Asociațiunii“ și „Economul“.

Intocmai ca la Arad, și foile maghiare de aici stau cu plăcere la dispoziția celor din tagma lui Severu Taichii. Că într'un cuib atât de periculos de creștere „patriotică“, ca și Clujul, se găsește câte un Român rătăcit, nu ne prinde mirarea, dar ne intristăm că oamenii cinstiți de altfel nu se feresc a ședeă împreună cu acești necredincioși, cari își cresc copiii în spirit curat unguresc fără să știe o vorbă românească, pentru a-i pute apoi aplica ca redactori la gazetele patriotice. Cine se însoțește la luptă cu astfel de indivizi, acela nu poate avea inima curată și conștiința nealterată. Ne intristăm mai ales, când în astfel de societate aflăm bărbați tineri ca dl Dr. A. Vajda-Voevod, care trebuie să simțească și să vadă, ce interes mare național prelinde, ca la Cluj Românii să nu se răboiască, că bărbați ca dl Dr. Isac și Bas. Podoabă, aproape singurii cari lucră și se interesează a tăzi de afacerile publice românești și de soarta tinerimii universitare de acolo, merită să fie stimulați și spriginiți, ear' nu înjurați prin foile ungurești și arătați în mod anonim pe la tribunale. Dacă dl Vajda are aspirațiuni de conducător național, să ne creadă nouă, că cel mai întins teren de activitate este tocmai Clujul,

la care gravitează mulțime de popor român și unde își fac școala conducătorii de mâne ai poporului.

De dragul acestora am dat deosebită atențiune stărilor sociale din Cluj. Ajungă-ne veninul, ce de atâta timp ni-l prepară acolo dușmanii neamului nostru, noi să nu le dăm mână de ajutor. Cine altfel lucrează, nu-i ajute Dumnezeu.

Maghiarii în lumină maghiară. La alt loc al numărului de azi publicăm în extras raportul desbaterilor din ședința de Vineri (21 I. c.) a Casei magnaților. Ca un moment de tot caracteristic ținem să relevăm și la acest loc faptul petrecut la finea ședinței. Magnatul baron Frónay Dező și-a spus anume dorința, ca trupele însărcinate cu îngrijirea hergheliilor să fie recrutate din rândurile honvezimei. La asta secretarul de stat Gromon, ca reprezentantul ministrului de honvezi, a răspuns, că de chestia aceasta s'au ocupat oamenii din minister; dar e un lucru foarte anevoios, deoarece ce honvezimea are puțin feciori, apoi că feciorii pentru îngrijirea hergheliilor trebuie căutați pe ales; ear la asta trebuiesc oameni mai inteligenți; la tratirea cu mânzii tineri, unde mai ales nădărgia Maghiarului trebuie cu totul preterată, — ne trebuiesc câlăreți probați, buni și bine instruiți.

Luând notă, cu multă amărăciune, de aceste expuneri, — „Budapesti Hirlap“ adaugă:

„Secretarul de stat Gromon earăși a găsit cu cale să spună, că la tratirea cu mânzii tineri mai ales nădărgia ce există în Maghiar trebuie cu totul preterată. Ar fi interesant a aduna în mănunchiu enunțațiunile secretarului de stat Gromon despre rassa maghiară. Maghiarul nu poate și nu vrea să învețe; sângele lui nu e milăresc; el înjură deopotrivă în grajd ca și în salon, și atât e de nădărg, că nici un mânz nu-i mai poftă de pe mână“.

Dacă Maghiarii înșiși constată acest lucru despre Maghiar — care în acest punct se credea poate mai tare, — atunci ce ne mai rămâne nouă să zicem?!

O paralelă.

Cunoscutul informator „în orientabilibus“, al publicului maghiar, dl Benedict Jancsó, a publicat în numărul dela 27 Septembrie al ziarului „Budapesti Hirlap“ asupra conflictului dintre România și Bulgaria un articol, „Pärhuzamok“, în care, voind să asmuțe pe cititorii săi asupra Românilor, ne pune pe noi Ardelenii ce luptăm din România pentru restabilirea ordinii legale în regatul ungar, alături cu Boris Sarafoff și cu soțul lui azi osândiți pentru mari nelegiuiri și stărue, ca statul ungar să iee și el față cu cel român atitudine, pe care a luat-o acesta față cu Bulgaria.

Ori-și-cât de mult am ținem, ca lumea să nu fie indusă în eroare în ceea ce privește rostul luptelor noastre, era o cestiune de tact politic să nu relevăm insulta ce ni-s'a făcut

chiar atunci, când spiritetele erau cuprinse de o viuă agitațiune.

Dl Benedict Jancsó, pe cât îl cunoșc eu, e în stare să și creadă ceea ce zice, ear publicul, la care se adresează, nu e nici el mai accesibil pentru adevăr. Ni-ar fi fost dar zadarnică ostăneala, dacă ni-am fi dat silința să convingem pe dl Benedict Jancsó și pe cititorii săi, că e mare nedreptatea ce ni-se face.

Silința aceasta n'avem să ni-o dăm nici astăzi.

Sunt însă și între Români oameni, care inclină a crede, că e adevărat ceea ce zice dl Benedict Jancsó, numai că nouă nu ne dă mână să mărturisim acest adevăr: pe această treabă acuză, după ce lucrurile s'au liniștit, să ne dăm silința de a-i convinge, că nici nu este, nici nu trebuie să fie adevărat ceea ce zice dl Benedict Jancsó.

Idea, că ori-și-ce faptă e nu numai iertată, ci până chiar și vrednică de laudă, dacă ea e sevrșită spre a servi o cauză bună, nu e plasmuită de Boris Sarafoff și de soțul săi, ci o aberațiune, în care cad toți cei ce în luptă pentru dreptate își perd fie răbdarea, fie nădejdea de izbândă.

În timpul luptelor religioase din țările apusene atât catolicii cât și susținatorii reformațiunii erau convinși, că servesc bine cauza susținută de dinșii, dacă mint, dacă jăfusesc ori dacă omoară pe cei ce le stau în cale. Ucișorii lui Anton de Bourbon, ai lui Francisc și ai lui Henric de Guise, ai lui Wilhelm de Orania, ai lui Henric III. și ai lui Henric IV. erau tot atât de încredințați ca autorii ororilor din noaptea sfântului Bartolomeu, că sunt bune și lui Dumnezeu plăcute fa țele sevrșite de dinșii. Tot astfel ucișorii lui Andreia Bathory se făliau de a fi comori pe festul lor Domn și Basta puneau în rindul meritelor sale și pe acela de a fi pus la cale uciderea lui Mihail-Vodă.

Urma a dovedit, că aceste și alte asemenea fapte mișelești nici n'au schimbat, nici n'au accelerat desfășurarea firească a evenimentelor, că ele tocmai pentru cei ce le-au pus la cale au fost mai stricăcioase și că numai prin luptă dreaptă și fățișă se poate servi o cauză bună. Cu toate acestea în timpul luptelor naționale din secolul nostru în toate țările de la apus s'a ivit curentul reprezentat azi în Bulgaria de Boris Sarafoff și de soțul lui, și ceea ce face azi luptătorii pentru eliberarea Macedoniei e numai o copie meschină a celor sevrșite de patrioții polonezi sunt acum câte-va decenii în timpul celui din urmă război alor.

Îndeosebi în țările dela Răsărit lupta urmată prin ascuns e un fel de tradițiune poetică. Aici, unde haiducii, clefții și curuții veacuri întregi de-a rindul au fost socotiți în rândul eroilor naționali, străbate foarte ușor gândul, că e o dovadă de patriotism să minti, să înșeli, să siluești pe cei slabi, să despoi pe cei ce nu vor s'aducă jertfă de bună voie ori să

omori mișelește pe cei tari, cu care nu poți să intri în luptă fățișă.

Numai oameni lipsiți de judecată au putut dar să iee silințele de a pune capăt acțiunii conduse de comitetul din Sofia drept manifestări ale unei rivalități dușmănoase: ele sunt dovezi de sinceră bună-voință față cu poporul bulgar, care-și mistue puterile și se compromite prin această acțiune bolnăvicioasă.

Nu am avé dar nici noi Româniți cuvinte de a ne rușina, ci ne-am plânge cu tot dreptul, dacă în toiu luptei grele, care ni-au impus-o Maghiarii, am fi alunecat și noi pe calea, în care am văzut umblând pe toți cei-ce au avut să susțină lupte grele, îndeosebi și pe cei-ce azi ne impun lupta.

Adevărul e însă, că zi cu zi am fost împinși pe calea aceasta și în fel de fel de chipuri am fost ispitiți să o apucăm, dar noi am resistat.

Temelia etică a vieții europene e principiul pus mai presus de oriși-ce discuțiune, că vrednic de nea-tărâre personală e numai cel destoinic de a se stăpâni însuși pe sine. În viața comună destoinicia aceasta se dă pe față în respectarea angajamentelor luate față cu alții și în supunerea necondiționată față cu legile odată create. Numai în virtutea acestei destoinici pot să se susțină în Europa individualități politice. Popoarele, care nu împlinesc angajamentele luate de ele ori nu-și respectază legile, pot, profitând de împregiurări, să câștige stăpânirea, dar nu pot să se susție în ea.

Un asemenea popor sunt Maghiarii, care nu s-au ținut de angajamentele luate față cu Coroana și față cu ceilalți concetățeni ai lor și nesocotesc, răstălmăcesc ori calcă fără de sfială legile ce înși-și și-au creat, spun neadeverul, violentează conștiințe ori nedreptățesc când cred că așa pot să servească cauza lor națională. Profitând dar de o situațiune grea pentru monarhie, ei au putut să se facă singuri stăpâni în țările coroanei ungare, dar stăpânirea aceasta e o nenorocire atât pentru țară, cât și pentru ei înșiși în deosebi, o cauză de continuă neliniște pentru vecini și nu poate să dăinuiască decât până la o proximă situațiune grea.

Pornind din această convingere din ce în ce mai bine întemeiată, noi Româniți nu ni-am pierdut nici răbdarea, nici nădejdea de izbândă, ci am lucrat cu hotărâre și cu bună chibzuintă, ca să ținem viu în inimile fraților noștri simțământul național și să ferim masele mari ale poporului de înfrurirea culturală maghiară pentru ele demoralizatoare. Căci n-au Româniți din țările coroanei ungare decât să stea strinși la un loc să stărue, să aștepte și să-și păstreze reputațiunea de oameni iubitori de ordine și vrednici de toată încrederea pentru-ca mai curând ori mai târziu să fie chemați a lua parte la restabilirea ordinii legale în patria lor.

Lucrul acesta e atât de învederat, încât Maghiarii și consideră și ei stăpânirea numai ca provisorie, profită de ea, câtă vreme o au, pe o scară pe cât se poate de întinsă și fac toate opintirile spre a ne prezenta drept un neam de oameni rezervători, care nu e vrednic de încredere, de o potrivă cu Boris Sarafoff și cu soții lui.

Ioan Slavici.

Din Casa magnaților.

Vineri, în 21 l. c. n., Casa magnaților a ținut ultima ședință înainte de vacanța Crăciunului, sub presidența contelei Albin Csáky. Mai întâiu s'a primit propunerea arhiepiscopului Császka din Caloce, ca din incidentul apropiierii Anului nou, presidentul să tălmăcească Monarhului felicitările omagiale și loiale ale magnaților. Promițând ducerea la îndeplinire a propunerii, presidentul a anunțat constituirea comisiei financiare a Casei magnaților în persoanele: arhiepiscopul Samossa, ca president și a baronilor Rudmjanzky și Harkányi, ca notari ai comisiei.

La dezbaterea proiectului de lege al indemnității cel dintăiu a vorbit contele Zichy Nándor, arstând gravaminele catolicilor și accentuând neîncrederea acestora față de politica ministrului-president Széll, în care s'au înșelat. — Reflectând, ministrul-președinte a zis, că dănsul totdeauna s'a declarat „liberal” și că nici pe un moment nu s'a clăinat în principiile sale. De altfel — a zis dl Széll — guvernul nu poate lupta în contra catolicilor, ci împotriva partidului popular. A mai răspuns oratorul și ministrul cultelor Wlassics, respingând învinuarea, că guvernul ar fi nesocotit congresul catolicilor. Voină să replică ministrilor, — contele Zichy a fost oprit dela asta din partea presidentului Csáky, și proiectul a fost primit și de Casa magnaților.

La proiectul legii pentru apărarea țării a vorbit baronul Fronay Dezső, stăruind pentru armată maghiară de sine stătătoare, deoarece — a zis — tulburările din Austria împing deja țeara pe terenul armatei separate; prin urmare — zice — țeara trebuie preparată pentru această armată. Ear la proiectul provisoriu pentru recuși a cerut, ca afacerea herghesilor statului să li se îngăduie honvezimel.

I-au răspuns prim ministrul Széll, apărând armata comună și secretarul de stat Groman, care a făcut o critică aspră honvezimel ungurești. A zis anume, că în honvezime nu se găsește feciori apți, căror să li se poată încredința dresarea mânăilor; la asta — a zis — se cer oameni mai inteligenți decât nătângii feciori maghiari.

Se înțelege, că cuvintele secretarului de stat au produs mult sânge rău între „patrioți” și presa lor — chiar și cea guvernamentală — le înferează indignată și cu multă asprime.

Din România.

Parastas.

Sâmbătă dimineață, la orele 11, s'a oficiat la mormântul lui G. Cantacuzino, un serviciu de pomenire, cu ocazia celei de a doua aniversări a morții sale.

La mormânt s'au depus numeroase ramuri și coșuri de flori naturale, de către „Voința Națională”, de Clubul național liberal, de d-na dr. Cantacuzino, D. Protopopescu, I. G. Bibicescu, Panait Săvescu, Gr. Vulturescu, precum și o coroană din partea Creditului financiar rural.

La serviciul religios au asistat d-na Elena G. C. Cantacuzino, cei doi copii mai mari, Elena și Ionel G. Cantacuzino, d-l dr. Cantacuzino cu d-na, d-na Lambru, d-l colonel Fotino cu d-na, precum și numeroși amici și cunoscuți, între cari am remarcat pe d-nii: Dim. A. Sturdza, G. D. Pallade, cu d-na, Take Protopopescu cu d-na, I. G. Bibicescu cu d-na, D. Matac cu d-na, Corneliu Angheliescu cu d-na, Eug. Carada, D. I. Ghica, Panait Săvescu, Gr. Vulturescu, Tr. Djuvara, Valerian Ursianu, Ion I. C. Brătianu, N. Crăstunescu, Ion Cantacuzino, inginer, Vintilă Brătianu, Stefan Sibleanu, I. Sibleanu, etc.

Pensia văduvei lui Mihăileanu.

Guvernul român a prezentat deja corpurilor legiuitoare și a fost primit cu unanimitate proiectul de lege despre votarea

unei recompense naționale pe seama văduvei și a orfanilor rămași în urma mult regretatului profesor Stefan Mihăileanu, victima banditismului bulgăresc.

Eată expunerea de motive a proiectului de lege pentru a se acorda această recompensă națională d-nei Stefan Mihăileanu:

Moartea profesorului Mihăileanu a produs o adâncă emoțiune, a lăsat în jale și în strimtoare o soție și doi copii.

Adus copil din Macedonia, pentru a crește în cugetări și sentimente românești, Mihăileanu a servit țeara ca profesor și ca publicist timp de 13 ani cu un devotament cunoscut.

Rob al datoriei, el a trăit mai mult pentru alții, aducând prețioase servicii școlii și neamului.

După atăția ani de muncă, când o lovitură criminală l'a răpit familiei, școlii, societății, încă în vigoare a vârstei, el nu a putut lăsa soției și copiilor sei nici dreptul la o modestă pensiuine din cauză, că calitatea sa de Român nu fusese încă recunoscută.

În aceste împregiurări familia lui Mihăileanu are dreptul la sollicitudinea noastră. E datorie de a îngriji de nevoile traiului unor copii și văduvei rămase în strimtoare, când tatăl și soția ne a dat pilda unui nobil devotament.

Stăpânit de aceste simțiri, am onoarea de a propune deliberării, și aprobării d-voastră, alăturatului proiect de lege, care răspunde la sentimentele tuturor, pentru a alina durerile unei familii atât de crud încercate.

D-l Carp și ovreii.

Oitim în „Apărarea națională”: Luni, la Senat, în discuția răspunsului la adresă, răspunzând d lui Dim. Sturdza, d. prim-ministru P. Carp a făcut o declarație din cele mai importante.

D. Carp a spus, că, în mod foarte serios i s'a propus un împrumut, nu de 200 milioane ci de 400 milioane și că a refuzat acest împrumut care se propunea în condițiuni oneroase, și că se cerea, ca condiție a acestui împrumut, amestecul în afacerile interne ale țării și d. Carp a adăugat că spune tot — aceste pentru ca nici un guvern român să nu mai poată primi un asemenea împrumut.

Această gravă declarație a dat loc la fel de fel de comentării și toată lumea se întrib în primul moment care să fie cele cond și oneroase și de ce amestec în afacerile noastre interne e vorba?

Nedormirea n'a fost de lungă durată, căci s'a ghicit îndată — și era ușor de ghicit — când e vorba de bani și de bancheri, mai toți ovrei. S'a i țles îndată — și oameni bine informați din tabăra conservatoare au confirmat lucrul. — Ceea-ce se cerea României de bancherii ovrei, era modificarea art. 7 din Constituție, acordarea de drepturi politice și de a cumpăra moșiți la toți ovreii galțieni și streini de această țară.

D. Carp trecea de un prieten al ovreilor, frește că nu prieten până la punctul de a le da țara românească.

Împrejurarea că d. Carp nu este un fanatic antisemit, dă o mare importanță declarațiilor sale, căci d. Carp nu este om să se sperie de lucruri mici.

Spicuri din presa maghiară.

„La comedia e finita!”

E în adevăr „mișcătoare” scena cum u devenit căderea lui Bánffy dela putere; și te „emoționezi” văzând epilogul tragic și primministerialității alesului acestei rubrici (Spicuri), după improvisația lui Magyar Szó, din prim articolul din No. 278:

Baronul Desider (issimus) Bánffy a „început să fie „periculos” în fața unei active părți din cercuri” Curții. Acești feciori ocuși și de altfel priveau cu ochi răi „rolul lui față cu papismul lui Agliardi și față cu uneltirile federalistice ale lui Kalonky. Acești factori, prin intermediul aristocrației ultramontane infiltrază noi și „noi” puteri partidului popular ofilit, care „învălmășindu-se cu opoziția, a continuat „obstrucția și — Desidor... a căzut”...

Plângi, țară, nefericito!
Moritz! Bánffy a sfectit o!

Independist-radical.

... el fogyott a regimentje...
Intonecă-te Bánffy, intonecă-te Franz Kossuth, ba până și Batha Mkesl! A în trecut oul pe cocosi.

Százvay Sándor se numește acela care, candidând la deputație în Kézdi-Várhely declară în fie care comună că „nu reșter” suntă partidul independist nici al lui Kossuth Ferencz nici al lui Ugron Gábor.

„El urmează principiile lui Kossuth Lajos. În toată privința — atât în ordinea de drept public cât și în cea socială. El este cel dintăiu candidat de deputat independist-radical”.

Vai de el, la numărătorea „regimentului”...

Simpatia guvernului nu era greu să și-o asigure!

Langă cămin.

(Impresiile de toamnă după T. Bl)
III.

Așa mă simt de ușor — așa sunt de fericit în singurătatea mea — o dulce melancolie se lasă în inima mea... îmi pare că și când aș pluti lin pe un râu liniștit, sub cer albastru și soare oboșit de toamnă! — Dacă într'adevăr aș zăcea într'o luntre cu mâinile pe după cap și să privesc în sus, spre cerul neted și palid de Octomvre — cu drăgul și blândul soare de Octomvre — în ochi cu priveliștea frunzelor îngălbinit, ce s'au așezat pe țărâm, ear în urechi, cu sunet moale de foi ce cad în apă — așa să mă lădă fără înșelare, repede, tot mai repede, până ce valurile spumegânde se vor isbi de luntrița mea și mă vor înghiiți cu ea cu tot...

Răsboiul buro-englez.

De câte-va zile tot știri rele — pentru Englezi. Londra ear e în fierbere, ea nainte cu un an, când Buller suferise înfângurările dela Tugela. În Capland a izbucnit adăca revolta, care se întinde în măsură ce Buriș pătrund tot mai spre sud.

Eată telegramele din urmă:

Londra, 23 Dec. Numeroși olandezii din Capland s'au alăturat Buriș, cari au cutrierat deja 14 districte. În partea de nord a țării toți Olandezii s'au răsculat. Sunt temeri că lucrurile vor lua o întorsătură așa de gravă, în cât răsboiul poate să țină încă un an întreg.

La Hontkral Buriș au aruncat în aer apeductul și au stricat linia telegrafică.

Cele trei oștiri bure cari au pătruns în Capland sunt comandate de generalii Bota, Herzog și Haasbruck. O a patra oștire bure de asemeni a trecut râul Oranje pentru a merge să întărească pe Buriș dela Filipstovn.

Capstadt, 23 Dec. Buriș au ocupat orașul Britstovn. Banca engleză „Standard” văzând că situația se agravează, și a mutat mai multe filiale la Port-Elisabet.

Londra, 25 Dec. „Evening-Standard” publică știrea că orașul Kimberley este în mare primejdie. Kitchener a cerat încă 40.000 soldați. Se va și trimite 800 infanteriști cu cai și două regimente călărești.

Noutăți

Arad, 24 Decemvrie n. 1900.

Fondul George Barițiu. Funcțonarii din Sibiu ai Institutului de credit și economii „Albina”, în loc de cununa pe creacul răsposatului lor coleg R. mul Petric au

tribuit la „Fondul George Barițiu“, administrat de „Asociațiune“, cu suma de coroane 24 bani.

Înmormântarea Doctorului G. Vuia. Duminică, după amiază a avut loc înmormântarea regretatului Dr. Vuia. Un număr public a format convoiul mortuar, însoțit de rămășițele pământești ale decedatului dela locuința din strada S.n.a., până la cimitirul de veci. Serviciul divin obișnuit a fost săvârșit de preoții Bodea, T. V. și d. a-onul Mihulin, iar cântecul morții le a intonat corul elevilor seminarului. Printele Vătan a rostit un frumos panegiric, iar dl. avocat Truța a ținut o cuvântare în numele amicilor, ca amic al decedatului. În numele corpu ut medical din Arad vorbit dl. Dr. Pozsgay.

Congrua necatolicilor. Toate foile mariale publice știrea, că la ordinul ministrului Wlassics zilele acestea s'a asemnat un milion coroane pentru întregirea dotației preoțimii necatolice din visteria statului. Asemnările au fost trimise la autoritățile superioare bisericesti din țară, care au să distribuie ajutorul statului între preoții mai slab situați. Vr'o 400 de preoți — zice știrea foier — au cerut întregirea dotației, vr'o sută din aceste cereri au rămas neresolvate.

Tremuriciu sovinișt. Dela Deva se sportosă: Domnii C. C. Popescu și N. Alexandrescu, originari din România, au avut afaceri de ereditate la notarul public din Lia-murșană. În fața căruia s'au prezentat însoții de dl. avocat din Deva, Dr. Alex. Hossu. „Păzitorii statului“ însă, părăsindu-l când e să facă una boacăna, să descopere vre-o „conspirațiune sau revoluție“, în momentul când numii domni vorau să plece cu trenul îndrăgii la Deva, l-au arstat și escortat între baionete, îndrăgii, la casarma gendarmilor. Conviețuindu-se gen darmeria, că s'a greșit, l-au pus pe picior liber. Vorba e însă, că într'un stat de ordine se poate întâmpla așa ceva? Eari frații din România pot să ducă acasă nouă soție, din țara aceasta.

Nou doctor în filosofie. Vinert, la 21 Decembrie n. s'a făcut la Viena promoțiunea de doctor în filosofie a dlui Iosif Popovici absolvent de literă. Felicitările noastre.

Dela Reuniunea sodalilor români din Sibiu. În fondul pentru acurarea anului local cu o hată de cenzură pe seama „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, au contribuit cu câte 20 bani următorii: Ștefan Moga, maeștru frazitar, d-na Ana Moga, d-soara Eugenia Moga, Aurelia Moga, Ștefan Moga, stud., Romus Moga, Liviu Moga și Lucreția Moga Pavel Jurea, sodal groitor, Ioan Jurea, Fimia Jurea, Ana Jurea, Anica Jurea (Răvășel), Nicolae Simion, maeștru petrar, George Stantion, zidar, L. Măndrean, maeștru măsar.

Procesul falsificatorilor de bani din Turda. După o pertractare de mai multe zile, tribunalul reg. din Cluj a osândit pe cunoscuții falsificatori de bani, și anume: pe principalul acuzat Pásztori Aladár din Cluj l-a osândit la 5 ani și 6 luni închisoare grea. — Csongvay Bèa (fost asesor la sedria orfanală din Turda) a fost osândit la 5 ani închisoare. Celalții vinovați au fost osândiți astfel: Fenyvsi Victor la 2 ani și 6 luni; Szegthy Pèter la 3 ani; Boga István la 2 ani; Nagy Ferencz la 3 ani și 1/2 luni; Károly la 3 ani închisoare grea. Afară de așa fiecare a fost osândit la pierderea dreptului de oficiu în decurs de 5 ani. Timpul de 7 luni, cât au stat acuzatii în închisoare preventivă li s'a subtras din pedeapsă. Apărătorii acuzatiilor au înaintat recurs în contra sentinței.

Rectificare. Dl. R. Ciorogariu ne roagă să rectificăm știrea, dată în numărul trecut al ziarului nostru în privința întregirii dotației preoțimii, a cărei exoperare în condiții favorabile revine interesării părintești a P. S. Sale Dlui Episcop Iosif Goldiș și zelului neobosit cu care lucrează în această direcțiune referentul senatului bisericesc, rev. dn. protosinel Ioan Ignatie Pop. — Eari nu d-sale, după cum s'a spus din greșită, atribuindu-i-se activitatea d lui Protosinel, în această privință. Păcând cuvenită rectificare, nu pregătim să ne exprimăm grațitudinea față de cel ce lucrează pentru ameliorarea soții preoților noștri.

Concert român în Oradea mare. Tinerimea română din Oradea mare — ca în anii trecuți — a hotărât să aranjeze și în anul acesta un concert urmat de dans. Pentru aranjarea lui s'a constituit zilele trecute, alegând de patron al concertului pe venerabilul veteran dl. Iosif Roman. La acest concert vor pași înaintea publicului din Bihor puteri noue artistice încă necunoscute în părțile aceste. Comitetul aranjator.

Krüger cetățean englez. Foile comunitice știrea, că orașul Limerick, deși creștinos supus al reginei Victoria, — într'una din zilele trecute a adas în adunarea sa generală din urmă o hotărâre interesantă: A ales pe președintele Krüger cetățean de onoare. În contra propunerii făcute în acest sens au votat numai doi inși, pe care însă adunarea era p'aci să-i asviniă afară din sala ședinței.

Serata a doua literală a Casinei din Blaj. — cum a'n mai spus — s'a ținut Duminică, în 16 Decembrie n. de astă dată venitul a fost destinat în favorul Reuniunii femeilor române. A ținut disertațiune dl. Dr. Ambrosie Chefan, profesor gimnazial. Conferențiarul a întreținut publicul vorbind în mod interesant despre ochiu, ca cel mai deicac și mai nobil organ al corpului omenesc, prezentând și analizând ochiul în toate părțile sale și explicând cum se face vederea. Disertantului a fost aplaudat. A urmat apoi o frumoasă declamație, de inerul student universitar, Niță Vancea care a declamat „Coroana vieții“, de Alexandru, o poezie plină de frumosețe, de sentimente umane și naționale. Public n'a fost prea mult, dar îndestulat. Mai bine prezentat a fost sexul frumos.

Un tiner român în oastea Burilor. Părintele A. Bălăban din Acăș scrie „Gazetei“ cu data de 15 Decembrie n., că fiul de 22 ani al preotului român greco catolic din comuna românească Giungiu (comit. Sătmăr) Vasile Tămaș, s'a dus în toamna anului curent în Africa sudică și de prezent se află înrolat în oastea Burilor. Cu data de 10 Noembrie el a scris tatălui său lăcuștinându-l — spre mai marea mirare a acestuia — că a sosit în pace și se luptă în rândurile Burilor în contra Englezilor. Acest tiner român Vasile Tămaș — căci și el poartă numele tatălui său — este acel tiner curajos, care a luat parte și în războiul greco-turc, luptând cu Grecii contra Turcilor. Într-o luptă a primit la picior și braț cinci rane. Despre acest tiner scriau atunci foile ungurești, că ar fi Maghiar. El însă este Român verde, fiu de preot românesc și de un curagiu rar, dovadă hotărârea sa de a merge în Transvaal, ca să lupte alături cu Burii.

... von Fogaraseh Adresa circulară a celor din Trei scaune, dar fără scaun la cap, pentru modificarea legii de naționalitate, făcându și turaeul prin comitate a ajuns, și la Făgăraș.

Baiatul pop'ii din Voile, de meserie deputat, membru al comisiei comitatense, propune luarea spre știință a adrei secuiești luând poziție contra „atorilor ultraști“ — cum le zice Egeyterés domnilor Șeucea și Mănoiu.

Frumos de tot!

Colocivii universitare. Vreau să vorbesc despre colocivii în limbă... română, cum se fac ele la universitatea din Budapesta. Auzisem și cetisem în program, că profesorul universitar improvisat de Barffy are: „Literatura română în secolul XIX“. Eari curios să aud principiile aceluia învățat. Mă duc să ascult la colocivul studenților.

Intrebă pe unul despre Agathirzi și Schifli. Credeam că am greșit ora: asta să fie literatura română în secolul XIX? Sau, mi-am gândit: Cum în secolul al XIX se pot întâmpla la ruri ne mai auzite până acum, cum mai auzisem că un popor nou „Trocarii“ e foarte puternic, mi-am zis: p'ate așa sunt Agathirzi — din secolul al XIX l...

Asistând un ceas latreg, n'am putut să înțeleg dacă dl Ciocan înțelege ce este literatura română în secolul XIX. T—u.

Cărți de școală. Atragem atențiunea domnilor învățatori asupra bunelor cărți de școală ale dlui profesor Ioan Petran din Arad: — a) Grammatica română, partea I, pentru clasa III-a primară; prețul 30 fileri; b) Grammatica română, partea II, pentru clasa IV-a primară; prețul: 60 fileri.

Se pot comanda dela autor, sau

prin administrațiunea „Tribunei Poporului“ și prin librăria Klein Mór din Arad.

Convocare. Membrii casinei române din Arad, prin aceasta sunt invitați la adunarea generală ordinară a casinei, ce se va ținea la 30 Decembrie 1900 la 3 ore d. a. în localul casinei. Obiectele: 1. Raportul comitetului; 2. Raportul casierului; 3. Alegerea comitetului; 4. Propunerii. Arad, 20 Decembrie 1900.

Dr. Lău-entiu Pop, președinte. Dr. Alexandru Bordia, secretar.

Albumul „Vulturului“. Foaia „Vulturului“ din Oradea-Mare scoate la anul nou un Album foarte interesant și voluminos, care se va împărți gratuit tuturor abonenților „Vulturului“, cari vor să administreze prețul abonamentului la această foie cel puțin pe un sfert de an (3 corane) înainte. — Prețul Albumului de altfel va fi 4 corane.

Carnet artistic.

O nouă dramă a contelui Leo Tolstoi:

„Cadavrul“.

Contele Tolstoi își corectează în momentele acestea drama „Cadavrul“, care se va publica în cel mai apropiat timp și va fi reprezentată probabil în luna Ianuarie pe scena Teatrului Imperial „Alexandru“ din St.-Petersburg.

Eată pe scurt subiectul ultimei drame a marelui scriitor rus:

Un tiner funcționar rus se îndrăgostește de o tineră fată și o ia în căsătorie. Puțin după căsătorie bărbatul se dă beției și își pierde funcția, își părăsește nevasta și se face vânzător de pânzături în Moscova.

Tinera femeie își găsește o modestă situație într-o casă de comerț. Patronul se înamorează de frumoasa lucrătoare și îi face declarațiuni. La rindul său femeia simte o deosebită afecțiune pentru patron; dar cum ar pute să scape de legătura sa conjugală? Ea nu este liberă, și femeia abandonată își expune într'un mod sincer situația.

— Poți să-ți recucerești libertatea exclamă triumfător bărbatul care o iubește. Este de-ajuns să regăsim pe bărbatul d tale și îi vom plăti tăcerea.

Bărbatul acceptează propunerea îndrăgostiților eari într'o bună și tânăra femeie anunță poliției că corpul necunoscut pescuit din riu este cadavrul bărbatului său.

Eat-o dar văduvă în mod „legal“. Ea contractează a doua căsătorie. Dar într'o zi într'o tavernă, bărbatul e dintâiu, în stare de beție își povestește biografia.

— Eu nu sunt decât un cadavru... am fost pescuit din riu... am fost înșutat, eari după moartea mea soția mea s'a recăsătorit.

Aceste vorbe fără șir au ajuns la cunoștința poliției.

Se face anchetă și cei trei vinovați aduși în fața curții sunt condamnați la deportare în Siberia.

Citiți

„Vatra părăsită“

de

Ioan Slavici.

Cea mai nouă scriere a distinsului nostru literat.

Se poate comanda la administrațiunea „Tribunei Poporului“, Arad.

Prețul unui exemplar 75 cr.

Ultime știri.

Paris, 24 Dec.

Zola contra amnestiei. Știut este că guvernul francez o hotărât să publice amnestie generală pentru toți cei implicați în procesul Dreyfus. Emil Zola, al cărui rol este cunoscut în această afacere, a publicat în ziarul Aurore o scrisoare, adresată dlui Loubet, președintele Republicei, prin care protestează contra amnestiei, care sub cuvânt de liniștire ar provoca o catastrofă. Chestia Dreyfus, susține Zola că nu e în-

cheiată, până când nu se va face dreptate. Tragedia va mai avea un act: Împăratul Wilhelm știe adevărul, și poate să vie odată să-i-o trătească Franței în nas. La sfârșit Zola declară că „și va renoi acuzățiunile contra generalilor și contra tribunatului militar.“

New-Yorc, 24 Dec. După lungi desbateri, reprezentanții din Pekiang ai marilor puteri, au căzut de acord asupra condițiilor de puz intru a încheia pace.

Eată condițiunile:

1) Un prinț chinez să meargă la Berlin și să-și exprime părerea de rân pentru uciderea lui Ketteler. În locul unde a fost ucis ambasadorul german să se ridice un monument, cu inscripție germană, latină și chineză.

2) Capii boxerilor, prinții Tuan, Ciaung, Ciauciau și alții, să fie sever pedepsiți.

3) Pentru uciderea reprezentantului Sugijuma al Japoniei să se dea deplină satisfacție.

4) În cimiterile unde au fost batjocorite cadavrele (creștine) să se ridice monumente omagiale.

5) China nu va pute să facă nici să importe arme.

6) Pagubile cauate de Boxeri să fie plătite de stat, care va trebui să primească aranjamentul financiar ce-i vor propune marile puteri.

7) Pentru paza ambasadelor se va institui o trupă permanentă.

8) Fortificațiunile dela Taku precum și cele dintre Peking și mare se vor demola.

9) Trupele europene vor ține ocupat terenul necesar pentru siguranța dintre mare și capitală.

10) În imperiu două ani de-a rândul se vor afișa proclamațiuni în care se va vesti că moarte îl așteaptă pe Chinezul care va agita ori va intra în societăți anti-creștine.

11) China va revizua convențiunile comerciale, înlesnind legătura cu europenii.

12) Ţungli-yamenul se va organiza astfel, simplificându se și ușurându-se primirea la curte a streinilor.

Dacă China nu se va conforma acestor dispozițiuni, marile puteri nu-și vor retrage trupele din imperiu.

ECONOMICE.

Cereale (bucate).

Grâul: fiind slab cercetat a scăzut din preț cu 5—7½ fileri.

Secara: și a ținut prețul neschimbat. S'a vândut cam 6000 măji metrice cu prețul de cor. 6.60—6.90.

Orzul: deasemeni și-a ținut prețul neschimbat s'a vândut cu cor 5.45 până la 5.85.

Ovăsul: a avut slabe oferte, e lipsă de calitate mai bună și s'a vândut cam 5000 măji metrice cu prețul de 5.35—5.75.

Cucuruzul: a fost ceva mai bine cercetat și s'a vândut cu Cor. 4.35—4.40

Prețurile dela 21 Decembris.

din Arad:

Grâul cel mai bun	cor. 7.17—7.44
Cucuruz	5.25—5.50.
Săcară	5.10—5.15.
Orz	5.50—5.60.
Ovăș	4.70—4.90

Editor. Aurel Popovici Barclanau. Red: respuns: Ioan Russu Șirianu.

Invitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe al doilea semestru la

„TRIBUNA POPORULUI“

Cu condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, cari sunt cele următoare:

In Monarchie:

Pe un an Cor. 20.—
Pe 1/2 an „ 10.—
Pe 1/4 an „ 5.—
Pe o lună „ 2.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu cor. 4 pe an, având o înțindere de 8 pagine, cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii abonați sunt rugați a grăbi cu reînnoirea abonamentelor pentru regulata expedare a foii.

Abonamentele se fac prin mandate postale și anunit pentru un timp, care începe cu prima și se termină cu ultima luni.

Este în interesul dlor abonați, ca adresele să fie însemnate cât se poate de corect și legibil. Domnii abonați vechi sunt rugați a lipi pe mandatul postal adresa tipărită dela fâșiile, în cari li-s'a trimis „Tribuna Poporului“ până acum.

Administrația

„TRIBUNEI POPORULUI“.

In atențiunea domnilor învățători români. Aducem la cunoștința domnilor învățători de la școalele populare, că a eșit de sub tipar Geografia comitatului Arad, de învățătorul Damaschin Medre, — ca manual cu mai multe cărți geografice. Intocmit pentru clasele III. IV. ale școalelor populare, și aprobate de Ven. Consistor aradan.

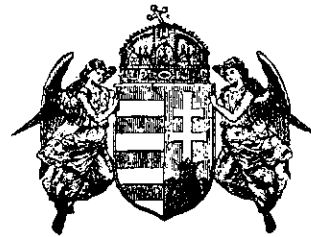
Se poate procura de la Administrațiunea „Tribunei Poporului“ din Arad. Prețul 35 cr. plus 5 cr. porto postal.

Tipografia
„Tribuna Poporului“
arangiata fiind cu material nou
primește spre executare:

Tipărituri de bancă,	Cărți, Broșuri,	Ori-ce tipărituri.
Invitări la nunta,	Anunțuri fa- nebrale, etc.	

**Cele mai
moderate preturi!!**

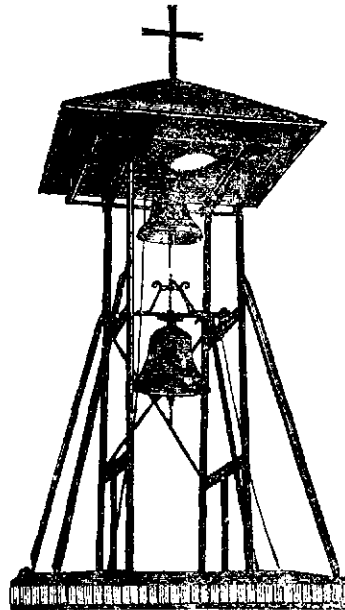
Premiat cu medaliă cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896

Turnătoria de clopote și de metal
a lui

Antoniu Novotny

în Timișoara a-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. M i departe se recomandă spre facerea scanelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadinstarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

505 13—

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“
următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu cărți geografice — — — — —	„	—70 „
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cauze administrative. Prețul — — — — —	„	1.— „
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, — — — — —	„	2.— „
4.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu, — — — — —	„	—80 „
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, — — — — —	„	2.— „
6.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu — — — — —	„	4.— „
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. — — — — —	„	2,50 „
8.) „Războiul pentru neatarnare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Războiului — — — — —	„	1,20 „
	„	1,60 „
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secula născ. Truția — — — — —	„	1.— „
10.) „Vieritul“ — de Petru Vancu, — — — — —	„	1.— „
11.) „Teoria Dramel“ — de Dr. Iosif Blaga. — — — — —	„	3,60 „
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu. — — — — —	„	1,60 „
13.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț. — — — — —	„	5.— „
14.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul, — — — — —	„	1,50 „
15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz — — — — —	„	1,20 „
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățător în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, pricene și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 3 coroane.		

La comanda să se mai adauge de fiecare op 10 fleri spese postale.